

EEN WAARNEMING VAN DE KREKELZANGER (Locustella fluviatilis) IN OOSTELIJK FLEVOLAND.

Op zaterdag, 19 juli 1969 waren wij 's morgens bezig langs de Knardijk ter hoogte van paal 3 met het vangen en ringen van vogels met behulp van mistnetten.

Het betreffende terrein wordt doorsneden door een smalle sloot en is dicht begroeid met meer dan manshoog riet waartussen hier en daar wilgenstruiken zijn opgeschoten.

Om ongeveer 5.45 uur stonden wij bij een net, dat op 4 meter afstand van een kleine wilgenstruik was opgesteld. Gelijktijdig hoorden wij uit deze struik een opvallende vogelzang welke wij al spoedig meenden te herkennen als de zang van de Grauwe Gors (*Emberiza calandra*). De zingende vogel konden wij eerst niet ontdekken omdat hij zich tussen het gebladerte van de struik verborgen hield. Dit gaf ons al te denken omdat de Grauwe Gors tijdens de zang meestal op een verheven punt pleegt te zitten. Na enige tijd klom onze vogel, zoals aan takjes en bladeren te zien was, schoksgewijs naar boven om tenslotte op een kale, dode tak een zangpost in te nemen. Tot onze verbazing kregen wij geen Grauwe Gors te zien maar een kleine zanger welke wij in het licht van de nog laagstaande zon als een Krekeltzanger (*Locustella fluviatilis*) konden determineren op grond van de volgende kenmerken.

De vogel was even groot als een Kleine Karekiet (*Acrocephalus scirpaceus*). Vleugels, rug en staart waren olijfbraun van kleur. De onderzijde was vuilwit gekleurd. Over de borst liep een duidelijke borstband, gevormd door zeer kleine vlekjes of streepjes. Deze band was midden op de borst het smalst. Een oog- of wenkbrauwstreep was niet te zien. De bovensnavel was bruinachtig, de ondersnavel was duidelijk geel met een kleine donkere punt. De binnenzijde van de snavel was geel. De kleur van de poten was helder rose. Bij de zang hield de vogel de kop ver achterover en was de snavel wijd opengesperd.

Nadat wij de Krekeltzanger circa zeven minuten goed hadden waargenomen — waarbij wij ons telkens weer verbaasden over de „Grauwe Gorzen-zang” — en de kenmerken genoteerd, hebben wij getracht door verplaatsing van het mistnet het exemplaar te vangen. Helaas is dit niet gelukt. Na enige tijd verdween hij in het riet en nadien werd hij niet meer gehoord of gezien.

Hoewel wij er van overtuigd waren een Krekeltzanger te hebben gezien, bevreesdde ons het merkwaardige geluid omdat dit niet in het minst leek op de „echte” zang van de Krekeltzanger. De eerste ondergetekende had deze zang in juni nog vele malen beluisterd in Oostenrijk aan de oevers van Donau en March waar de Krekeltzanger niet zeldzaam voorkomt.

Thuisgekomen hebben wij vanzelfsprekend eerst de voor ons beschikbare literatuur nageslagen om aanknopingspunten te vinden voor onze waarneming. De verschillende handboeken geven alleen een beschrijving van de normale zang en van de alarmroep. Tenslotte echter vonden wij in Ardea (43: 271-274) een door Prof. Dr. M. F. Mörzer Bruyns en Drs. J. Rooth gegeven beschrijving van de waarneming van een Krekeltzanger op Terschelling. Deze

vogel werd 20, 21, 22 en 26 augustus 1955 door verschillende waarnemers gezien bij het Biologisch Station. De schrijvers vermelden in hun artikel o.a.: „Het liedje was kort en nogal eentonig. Het duurde telkens een tot twee seconden en bestond uit een aantal korte snel achter elkaar geuite, ongeveer even hoge tonen die scherp van klank waren en duidelijk van elkaar te onderscheiden. Het deed opvallend veel denken aan de zang van de Grauwe Gors maar de tonen werden duidelijk afzonderlijk geaccentueerd.”

Bovenstaande mededeling overtuigde ons, dat de door ons waargenomen en gehoorde vogel een Krekeltzanger is geweest. Zou het zo kunnen zijn, dat dit van de normale zang afwijkende geluid alleen wordt geproduceerd door zwervende exemplaren buiten de broedtijd?

De heer M. Tekke was zo vriendelijk ons te wijzen op enige mededelingen over de zang van de Krekeltzanger in Brehms Tierleben en Naumann, Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas. Wij laten deze aanhalingen hierna volgen.

In Brehms Tierleben, A. Brehm, Die Vögel, deel 4 p. 79, staat:

„Er wird von Zeit zu Zeit durch den abgerissenen, schnarrenden Lockton unterbrochen und erinnert in gewisser Beziehung an den Anfang des Goldammergesanges.”

Wurde er gestört, so beginnt er . . . kurze, durch Pausen unterbrochene Strophen zu trillern, . . . Dem Schwirren lässt er, wie seine Verwandten auch, ein eigentümliches Gurgeln, Glucksen, Murksen vorausgehen, namentlich wenn er gestört wurde. Oft aber will auch sein Gesang nicht recht in Gang kommen; er räuspert und gurgelt, hält plötzlich inne und schwirrt gar nicht oder lässt nur einen einzigen Triller vernehmen.”

Bij Naumann, Naturgeschichte der Vögel Mitteleuropas, Band II p. 24, lezen wij:

„Auch habe ich eine besondere Ähnlichkeit mit diesem Gesange und den Tönen gefunden, die man hervorbringt, wenn man ein längliches Stückchen Eisen an einem Ende lose zwischen zwei Fingern hält und das andere Ende des Eisens auf einem schnell umgedrehten Schleifstein locker aufliegen lässt; hierdurch bringt man ein einförmiges Geklimper hervor, was, wenn das Eisen den Ton hat, jenem Gesange recht ähnlich ist.”

(Geklimper betekent metaalachtig gerammel, slecht pianospel.) Het experiment met het stukje ijzer zou de gelijkenis met het metaalachtige Grauwe Gorzenliedje (rinkelende sleutelbos) kunnen verklaren.

CNA: bevestigde waarneming

SUMMARY

New record of the River Warbler

On July 19th, 1969 a River Warbler was seen in the new Polder Oostelijk Flevoland. This is seventh record for the Netherlands.

N. Marra
N. Marra Jr.
J. M. Marra

NIEUWE WAARNEMINGEN VAN CETTI'S ZANGER (Cettia cetti)

LIMBURG

Op 15 mei 1969 was ik met J. Koeling in het Kathagerbroek, een moerasgebied onder de gemeente Nuth. Wij hoorden daar een ongewone zang, die